

İz Birakan Mülki İdare Amirleri ORHAN ALAETTİN ERBUĞ

Bu metin, "Aldan, Mehmet (1995) *İz Birakan Mülki İdare Amirleri-II*, Ankara: İçişleri Bakanlığı" adlı eserin 315-323 sayfaları arasından alınmıştır.

Derleyen: Mustafa Sami KOÇ

Orhan Alaettin Erbuğ, Cumhuriyet kuşağı yöneticilerimizdendir. Mülki İdarenin bütün kademelerinde görev yapmış; çalışkanlığı, başarısı, güçlü ve yansız kişiliği ile her çevrede saygınlık kazanmıştır.

HAYATI

1926 yılında İstanbul'da doğdu. Babası Piyade Albaylığından emekli İbrahim Hakkı Bey'dir.

Devlet hizmetine 25.7.1947 tarihinde İzmir İli Maiyet Memuru olarak başladı. Aynı görevi 26.2.1948-13.8.1949 tarihleri arasında Çanakkale ilinde sürdürdü. Bu sırada Küçükkuşu Bucak Müdürlüğü, Ayvacık Kaymakam Refikliği, Eceabat Kaymakam Vekilliği görevlerinde bulunarak Kaymakamlık stajını tamamladı.

Mart 1950'de Kaymakamlık Kursu'nu bitirdikten sonra Kaş Kaymakamlığı'na atanarak 23.3.1950 tarihinde göreve başladı. Kasım 1950'de Eğirdir Kaymakamlığı'na, Mayıs 1956'da İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü Şube Müdürlüğüne Ekim 1960'da aynı Genel Müdürlükte Daire Başkanlığı'na, Mart 1962'de Mülkiye Müfettişliğine atandı. Aynı yıl Mülkiye Müfettişliği görevi uhdesinde

kalmak üzere İçişleri Bakanlığı Özel Kalem Müdürlüğü görevini yürüttü.

Erbuğ, 25 Ocak 1954 tarihinde, Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü mezunu Cevriye Hanım ile evlendi.

1959 yılında Hukuk Fakültesi'nde fark sınavını verdi. Aynı yıl Türkiye ve Ortadoğu Amme İdare Enstitüsü'nün Kamu Yönetimi Kursu'ndan mezun olarak bir yıl kıdem aldı.

Aralık 1964'de Bingöl Valiliği'ne, Haziran 1967'de İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı'na, Eylül 1970'de Kars Valiliği'ne, Ocak 1972'de Emniyet Genel Müdürlüğü'ne, Temmuz 1974'de Merkez Valiliği'ne ve Aralık 1974'de İzmir Valiliği'ne tayin olundu. Bu görevde iken 2.7.1975 tarihinde kendi isteğiyle emekli oldu.

Dört yıl sonra yeniden devlet hizmetine girerek 12.2.1979-28.5.1979 tarihleri arasında İçişleri Bakanlığı Müsteşarlığı, 29.5.1979-16.12.1979 tarihleri arasında İstanbul Valiliği görevlerinde bulundu. Bu görevden Merkez Valiliği'ne atandı. 4.11.1980-12.6.1981 tarihleri arasında Balıkesir Valiliği yaptı. Merkez Valisi bulunduğu sırada 9.2.1982 tarihinde ikinci kez emekli oldu.

Orhan Erbuğ, emekli olduktan sonra Türk İdareciler Derneği Genel

Kurulu'nca 1986 yılında Genel Başkanlığa seçildi. Bu görevi büyük bir ciddiyetle ve başarıyla yürütmekte iken rahatsızlandı; yapılan anjiyo sonunda kalp yetersizliğinden beklenmedik bir anda 7 Temmuz 1991 tarihinde vefat etti.

HİZMETLERİ

Orhan Erbuğ, Kaymakamlık Kursundan sonra 1951 yılında atandığı Eğirdir İlçesinde geçen 5 yıllık görev süresini başarılı hizmetlerle doldurdu. Köylerden pek çoğunu okula, yola ve içme suyuna kavuşturdu. İlçeyi ekonomik yönden kalkındırmanın yollarını aradı. Yansız, adil bir yönetimin en iyi örneklerini gösterdi.

1954 yılında Mehmet Varinli'nin Isparta Valisi olarak atanmasından sonra, Erbuğ daha coşkulu bir çalışma dönemine girdi. Bunda, Valinin erdemli yönetici kişiliği başlıca etken oldu. Erbuğ kısa zamanda valinin beğeni ve güvenini kazandı. Bu yüzden, Boğazlıyan Kaymakamlığı'na atandığı halde, Kararnamesi Valilikçe işleme konulmayarak iptal ettirildi.

Erbuğ, İçişleri Bakanlığı merkez örgütünde ve Vali olarak bulunduğu illerde verimli ve başarılı çalışmalar yaptı. O'nun illerde gerçekleştirdiği hizmetleri ve eserleri tam olarak

sıralama olanağından yoksun bulunmakta isek de sicil dosyasından saptadığımız Takdirnameleri kendisinin başarıları hakkında yeter bir fikir vermektedir.

Bingöl Valiliği sırasında “19.8.1966 tarihinde vukua gelen deprem dolaşısıyla yaptığı üstün başarılı hizmetlerinden dolayı” 27.4.1967 tarihinde Bakanlar Kurulu’na,

Kars Valiliği sırasında “1969, 1970, 1971 yıllarında Kars İlinde çıkan sığır vebası hastalığının bulaşmasının önlenmesi ve söndürülmesi hususunda gösterdiği başarılı çalışmalarından dolayı” 11.1.1972 tarihinde Bakanlar Kurulu’na birer takdirname ile ödüllendirildi.

Erbuğ’un Bingöl İli’nde gerçekleştirdiği “Ilıca Kaplıca ve Dinlenme Tesisleri”, Balıkesir İli’nde Atatürk’ün Doğumunun 100. Yılı dolayısıyla şehre hâkim bir tepe üzerinde gerçekleştirdiği “Atatürk Ormanı” ve Emniyet Genel Müdürlüğü döneminde, İstanbul’da Balta Limanı’nda hizmete soktuğu “Polis Eğitimi Merkezi” kayda değer hizmetleri arasındadır. İstanbul Valiliği sırasında, İl Özel İdaresi mallarının envanter çalışmalarını başlattığı bilinmektedir.

Erbuğ sürekli görevlerinin yanında geçici görevlerde ve yurt dışı inceleme gezilerinde de bulunmuştur:

Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü 2. Daire Başkanı bulunduğu sırada, Kıbrıs Devleti’nde Türk belediyelerinin kurulmasında yardımcı olmak üzere 1961 yılında 3 ay süreyle Kıbrıs’ta görev yaptı.

Bingöl Valiliği döneminde, 25.1.1967-28.2.1967 tarihleri arasında Federal Almanya, Fransa, İspanya ve İsviçre’de yerel idareler üzerinde incelemelerde bulundu.

Müsteşar Muavinliği döneminde, 25.4.1969-10.6.1969 tarihleri ara-

sında Amerika Birleşik Devletleri’nde mesleki incelemeler yaptı. Aynı görevde iken 25.7.1967-4.8.1967 tarihleri arasında, Sakarya Depreminin doğurduğu sorunların çözümünde yardımcı olmak üzere görevlendirildi.

Burada, Orhan Erbuğ’un Müsteşar Muavini iken ek görev olarak yürüttüğü ve gerçekleştirdiği bir hizmeti de önemle belirtmek gerekir. Bu hizmet, İçişleri Bakanlığı Arşivinin düzenlenmesi ve yararlanılır bir duruma getirilmesidir.

Filhakika, Faruk Sükan’ın İçişleri Bakanı, Osman Meriç’in İçişleri Bakanlığı Müsteşarı ve Orhan Erbuğ’un Müsteşar Muavini buldukları sırada İçişleri Bakanlığı Arşivine el atılmış; Bakanlık bodrum katında ve koridorlarında düzensiz bir şekilde biriken bir görevlinin korumasına bırakılmış olan Arşiv Malzemesi üzerinde, 1967 yılında kurulan Arşiv Bürosu ile Teşkilat ve Metod Bürosu tarafından ortaklaşa bir çalışma başlatılmıştır. Bütün malzeme Bakanlık birimlerine ve yıllara göre tasnif edilerek dosyalar halinde dolaplara yerleştirilmiş ve çalışmaların ilk aşamada bitirilmişdir. Bu aşamada, bütün çalışmalar Orhan Erbuğ’un denetimi ve gözetimi altında yürütülmüştür. Bakanlık arşivinde gereken ölçüde yararlanılabilmesi için dosyalar üzerinde daha ayrıntılı çalışmaların yapılması, bunun için de mevcut personelin eğitilerek çalışır duruma getirilmesi kaçınılmazdır.

Eskiye oranla çok iyi bir durumda olan İçişleri Bakanlığı Arşivi Orhan Erbuğ’un eseri sayılsa yeridir.¹

1 Türk İdare Dergisi’nin Şubat 1977 tarihli ve 357 sayılı nüshasında “İçişleri Bakanlığı Arşiv Çalışmaları” başlığı ile bir yazı yazmış ve 1967’de başlatılan arşiv çalışmalarından dolayı emeği geçenlere, bu arada Orhan Erbuğ’a teşekkür etmişim. Bu yazı üzerine Erbuğ’dan aldığım 13 Mayıs 1977 tarihli mektubu incelğini yansıtan bir anı olarak buraya aktarıyorum:

Dün ile bugün arasında bağlantı kurması, kişilerin ve devletin haklarını belgelemesi, bilimsel araştırmalara olanak sağlaması yönlerinden bir milletin en değerli hazinesi, devlet varlığının hafızası sayılan Arşiv üzerinde ne derece önemle durulursa durulsun azdır...

Hakkındaki Soruşturma

Orhan Erbuğ, İzmir Valiliği görevinde iken, Türk-İş tarafından uygulanan bir görevden dolayı soruşturmaya tabi tutulmuştur.

Kendisine yüklenen suç: “İzmir’de Türk-İş tarafından önceden ilan edilerek 16.6.1975 günü kamu ve özel iş yerlerinde uygulanmasına geçilen genel uyarı direnişinin başlatılmasının ve sürdürülmesinin önlenmesini sağlayacak yeterli önlemleri almamak suretiyle görevi savsaklamak”tır.

Türk-İş tarafından ilan edilen genel uyarı direnişi 16.6.1975 tarihinde İzmir’de trafo şartelinin indirilmesi suretiyle uygulanmış ve saat 6.00 ile 14.00 arasında şehir elektriksiz kalmıştır. İşyerlerinde elektrige dayalı hizmetler ve ulaşım araçları durmuş, radyolar susmuştur.

Olayın soruşturulması ile görevlendirilen mülkiye müfettişleri, düzenledikleri fezlekenin sonuç kısmında, şartel indirme olayının suç niteliğinde olduğunu belirttikten sonra, “idare eylemin başlaması ve devam etmesini önleyici tedbirler almayı değil, eylemin olaysız geçmesini

“Muhterem Kardeşim, göndermek lütfunda bulunduğunuz Dergi’yi aldım, dolayısıyla içerisinde yazmış olduğunuz çok kıymetli yazıyı okudum. Bir kadirşinaslık örneği olarak hakkımdaki sözleriniz beni çok mütehasşis etti. Size nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum. Ama asıl şunu belirtmek isterim ki bir Bakanlık çalışmasını en iyi şekilde tanıttığınız, ilmi bakımdan onun en iyi izahını yaptığınız için bilhassa sizi kutlamak gerektiği kanısındayım. Tekrar teşekkürlerimi ve bu vesile ile en iyi dileklerimi sunarım. Orhan ERBUĞ”

sağlayıcı bir tutum izlemeyi amaçlamış ve başarılı olmuştur” şeklinde görüş belirtmiş ve sanık hakkında Men’i Muhakeme kararı verilmesi talebinde bulunmuşlardır.

Danıştay 2. Dairesi: “Orhan Alaettin Erbuğ’un idari takdir yetkisini kullanarak yasalara uygun biçimde, görevinin gerektirdiği her türlü önlemi almakla, grevin olaysız sonuçlanmasını sağladığı ve en az sakıncalı yolu seçerek görevini en iyi biçimde yaptığı kanısına varıldığından hakkında soruşturma açılmasını gerekli kılacak yeter kanıt elde edilmemesi yönünde sanığın yargılanmasına gerek olmadığına 16.4.1976’da oybirliği ile karar” vermiştir.

Bu karar, Danıştay İdari Davalar Kurulu’nun 26.11.1976 tarihli kararıyla oybirliğiyle onanmıştır.

TÜRK İDARECİLER DERNEĞİ GENEL BAŞKANLIĞI

Orhan Erbuğ, 1986 yılında Türk İdareciler Derneği Genel Başkanı olarak göreve başlamış, çalışmalarını büyük bir düzen, ciddiyet ve sorumluluk duygusu içinde vefatına kadar sürdürmüştür.

Dernek Genel Başkanı olarak ilk önce ele aldığı işlerden biri, Dernek Kitaplığını kurmak ve zenginleştirmek olmuştur. Ölümünden sonra çok yerinde bir kararla “Orhan Alaettin Erbuğ” adı verilen kitaplıkta bugün çeşitli konularda 1.759 adet kitap bulunmakta, okuma salonunda başlıca yerli ve yabancı başvuru eserleri, ansiklopediler, sözlükler, yasalar, tüzük ve yönetmelikler yer almaktadır. Erbuğ, çıkış tarihinden itibaren bütün İdare Dergilerinin kitaplığa sağlanması için büyük çaba sarfetmiştir.

Aylık “İdarecinin Sesi Gazetesi”nin 2 aylık Dergiye dönüştürülmesi de başkan ve yönetim kurulu üyelerinin iyi ve ileri bir adımı olmuştur.

Merkez Valisi Utku Acun’un yönetiminde yayımına başlanan Dergi giderek gelişmiş; mülkiyeli ünlü romancı Ayla Kutlu’nun, İller İdaresi Genel Müdürlüğünden emekli Vali Fethi Aytaç’ın, Dernek Yayın Danışmanlığını yaptıkları dönemde, aranan dergiler arasına girmiştir.

Genel Başkan Orhan Erbuğ’un en köklü tutkusu “İdare Birimlerinin Tarihçesi ve Cumhuriyet İdarecileri” adlı bir çalışmayı başarıyla sonuçlandırmak ve ortaya bir eser koymaktı. Bunun için yardımlarını rica ettiği bir iki merkez valisinden umduğu desteği göremeyince çalışmalarını tek başına yürütmeye koyulmuş, bir hayli de yol almıştı. Bir bilgiyi çeşitli kaynaklarda araştırıyor, irdeliyor, doğruyu bulduğu zaman çocuklar gibi seviniyordu. Çalışmaları bıraktığı yerden sürdürmek, O’nun aziz ruhunu rahatlatmak için de bir görev olmuştur.

Erbuğ’un önem verdiği konulardan biri de Dernekte konferanslar, sempozyumlar, paneller düzenlemektir. Dinleyici sayısını artırmak, konuşmacılara karşı mahcup olmamak için çırpınır, günler önce bunun telaşına düşerdi.

Derneği politikadan ırak tutmak onun baş kaygısı idi. Bunda başarılı olduğu rahatlıkla söylenebilir. İdarecinin ve idarecinin sorunları üzerinde gösterişten uzak, derinden çalışırdı. Cesurdu, korkusuzdu; ancak derneğin başarısı için İçişleri Bakanlığı ile iyi ilişkiler içinde bulunmanın, soğukkanlı davranmanın gereğine inanırdı. O, bunda da başarılı olmuştur.

KİŞİLİĞİ

Çalışkanlık, kararlılık, yansızlık, gerçekçilik ve içtenlik Orhan Erbuğ’un kişilik dokusunu oluşturan öğelerin başlıcalarıdır. Hoşgörülü, merhametli ve yardımsever olması da O’nun erdemleri arasındadır.

Kendisini yakından tanıyanların, İdarecinin Sesi Dergisi’nin Eylül 1991 tarihli sayısında yayımlanan anılarından bazı pasajları, O’nun kişiliğine ışık tutması yönünden aşağıya aktarıyoruz:

Türk İdareciler Derneği eski Genel Başkanı Yılmaz Cemal Bor’un anısı:

“Kendisini yakından tanıdım. Her şeyden önce akılcıydı, demokratı, hoşgörülü ve düşünceye saygılıydı. Yıl 1971, 657 sayılı Devlet Memuru Yasası, ilk şekliyle mülki idare amirlerini sıradan memur durumuna düşürünce, tepkimizi dile getirmek için, Türk İdareciler Derneği Yönetim Kurulu 10 Ocak 1971 günü bizi olağanüstü toplantıya çağırırdı. Vali yardımcılarını ve Kaymakamların toplantıya katılmasını engellemek için Bakanlık Valiler aracılığı ile büyük baskılar yapıyordu. Bu nedenle arkadaşlarımızın büyük bir çoğunluğu rapor almak suretiyle toplantıya katılabilmemişti. Ben Kars’ın Selim İlçesi Kaymakamı idim. Valimiz Orhan Erbuğ, Kars’taki arkadaşları organize etme ve katılımı sağlama görevini bana vermişti. Kendilerine, mesleğin onur ve şerefine ayaklar altına alan anlayışa karşı alınacak önlemleri konuşmak ve karara bağlamak üzere, Ankara’da yapılacak toplantıya tüm kaymakamlar olarak katılmak istediğimizi, güç durumda kalmamaları için de rapor alabileceğimizi ifade ettim. Yüzüme baktı ve kendine özgü üslubu içinde... ‘Bana bak kardeşim; demokratik hukuk kuralları içinde kalmak koşuluyla mücadele verip sorunları çözmek, herkes gibi mülki idare amirlerinin de hakkıdır. Hepinize izin veriyorum, katılmak isteyen gönül rahatlığı ile katılabilir.’

Toplantı sonrasında, Valisi tarafından soruşturma açılan arkadaşları gördükten sonra Orhan Erbuğ'un demokratik tavrını ve büyüklüğünü bir defa daha anladım. Kaldı ki o toplantıda okuduğum bir şiir nedeniyle hakkımda soruşturma açılmasını isteyen Bakanlığa karşı beni ne denli savunduğunu da kendisinden değil, vali muavini bir ağabeyimden öğrenmiştim...

Her ay Valinin başkanlığında, Vilayette yaptığımız toplantıda hesap veriyorduk. Hesap toplantılarından sonra müşterek yemek yenilirdi. Vali konağı, eşlerimizle birlikte emrimizdeydi. Vali konağı yetmediği takdirde, çeşitli kuruluşlara ait tesisler emrimize tahsis edilirdi. Eşiyile Kars'a gelen bir Kaymakam otelde kalamazdı. Geç saatlere kadar sohbet edilir, briç, bezik gibi çeşitle oyunlar oynanırdı..."

Emekli Vali Hüseyin Ögütçen'in anısı:

"O'nun en büyük özelliği ilkelere son derece bağlı olması idi. Bu konuda kesinlikle ödün vermezdi. Orhan için, insanı insan yapan ahlaki ve toplumsal ilkelere inanmak, onları savunmak ve uygulamak değişmez bir kural, değişmez bir yaşam biçimi idi. Bu yüzden aramızda, çok inançlı ve çok 'inatçı' olarak tanınırdı. İnatçı kelimesini beğenmezseniz, onun yerine daha uygun bir kelime koyabilirsiniz.

Orhan Erbuğ tarafsız, adil, doğru bir yönetici idi. Hiçbir partinin dümen suyuna girmemi. Onu en yüksek mevkilere getirenlerin hatalarını, yanlışlarını, yüzlerine karşı söylemekten, doğru bildiklerini yiğitçe savunmaktan çe-

kinmedi. Devletin Valisi idi. O'nu partiler değil, Cumhuriyet Hükümeti ilgilendiriyordu. Bürokrat olarak 'iktidardaki hükümetin programını' uyguluyordu. Kendisine ters düşen durumlarda emekliliğini istemekten çekinmemiştir. Ulaştığı mevkilere, kendi liyakati ve gücü ile gelmiştir.

O, Atatürk ilke ve devrimlerinin yılmaz savunucusu idi. Bizim kuşağın bir özelliğidir bu."

Yazar-Romancı Ayla Kutlu'nun anısı:

"Türk İdareciler Derneği'ne geldiğimizde ışıklı bir yüz karışlardı beni. Orada çalışan herkesin, O'nu ziyarete gelen her türlü insanın kanısı böyledi. O ışıklı, o yardımsever, o sevecen yüz ve yürek..."

Herkesten önce gelmiş olurdu her zaman. Çalışmaya başlamış olurdu. En küçük bir istekle, soruda işini bırakır, kalkar koşturur, emirler verir, izler, çözümlenmeyen sorunlarda tarifsiz sıkıntı duyardı. Hep var olacağını sandığımız insanlardandı O. Babamız gibi, ağabeyimiz gibi, kadim bir dost idi. Oysa bir gün geliyor, onların da bizi bırakıp gittiğini öğreniyorduk. Yaş ilerledikçe bu bırakışlar artıyordu. İşte 7 Temmuz günü de böyle bir gündü. Bırakmayacak birinin bırakışı...

Erbuğ, sağlam, nitelikli, saygın, coşkulu, inançlı, kültürlü odaklardan biriydi. Türk toplumuna özgü nice güzellik varsa onları, Batı'dan alınabilecek nice üstün değer varsa onları, kendi akıl ve sevgi alaşımında potasında eritmiş ve insanlara sunmuş bir Cumhuriyet İdarecisidir. O'nu ve O'nun gibileri yitirirken avucumuzun içinden akıp gittiğini anlamadığımız değerlerin çaplarını bir bilebilseydik..."

İller İdaresi Genel Müdürlüğünden emekli Fikri Gökçe'er'in anısı:

"O çalışma gücü ve şevki olan bir insandı. Övgüde ve yergide abartmayı sevmezdi. İnsanları incitmekten kaçınır, onların sevinçlerinden sevinç duyar, kederleriyle kederlenirdi. İlimli kişiliği, sağduyusu, çekişmelerde denge unsuru olması ile aranan bir yönetici idi. Sosyal demokratı. Ancak hiçbir zaman müfrit bir partili durumuna düşmedi. Bu nedenle en zor dönemlerde aranan bir idareci olmuş ve en üst görevlere dolaysız ve torpilsiz çağırılmıştır.

Görev başında kaya gibi sert, gülmez birisi. İşinin dışında, çocuksu, saf, sıcak bir dost idi. Çelikten bir zırh içinde yumuşacık dost bir yürek taşıyordu. Az da olsa polisliğe bulaşmış olması, ondaki insan sevgisini, dostluğu, kardeşliği zedelememişti.

Orhan ağabey, dostluk özlemcisi idi. Dostluk olmayan yerde, uygarlığın kurulamayacağına inanıyordu. Giyimine kuşamına meraklıydı, titizdi, temiz giyinirdi. Ancak üstündeki giysilerin tamamı, ölümünden sonra gördüğüm evindeki eşyalar gibi yıllanmıştı. Tefrik Fikret, Süleyman Nazif'e yazdığı bir mektupta, 'Bilir misiniz, bu zamanda da namus, zarfını kemirir, bir cevherden başka bir şey değildir' demiş. İşte Orhan ağabeyin namus ve erdemi, kendisi yuvasını kemirmiş, ama onur ve şerefini anıtlamıştı.

O, savaşlarında yılmayan, ilkelerinden şaşmayan yürekli, gözü pek bir yönetici olduğu halde, kişisel tutum ve ilişkilerinde neşeli, yumuşak ve nükte sever bir kişi idi. Laiplik ilkesine sınıksız bağlı, gerçek bir Atatürkçü idi. Olağanüstü

nazik ve kibar bir insandı. Hüz-nünü, acılarını belli etmeyen, içine atan, özbenliğini daima kendine saklayan, iç dünyasının pürüzsüzlüğü ile mutlu, doymuş ve bulunduğu yeri bilen bir kişiliğe sahipti, Orhan Alaettin Erbuğ.”

Merkez Valisi Kâmil Demircioğlu, ricamız üzerine İzmir'den gönderdiği 3.10.1991 tarihli mektubunda, idareci camiası olarak “yazı yazmak” gibi bir alışkanlığımızın bulunmadığını; idareci anılarının, bir zaman kesitine ait yönetsel, siyasal, sosyal ve ekonomik durumu yansıtacak nitelik ve değerde olduğunu; bu anı ve izlenimlerin, araştırmacılar için birer kaynak oluşturacağını kaydettikten sonra Erbuğ'a ilişkin bir anısını şöyle anlatmaktadır:

“Anlatacağım olay benim, Özlük İşleri Genel Müdürlüğü Atama ve Değerlendirme Şube Müdürü bulunduğum 1969 yılı sonu ile 1970 yılı başlarında cereyan etmiştir. Şöyle ki:

Zamanın Müsteşarı Sayın Osman Meriç'in rahatsızlığı nedeniyle –yanılmıyorsam- Siliçke veya Erdemli'de dinlenmede bulunduğu bir sırada Bakanlık Özel Kaleminden bana telefonla ‘sayın Bakanın bir emri’ bildirildi. Bu emirle, Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünde çalışmakta bulunan (Halen emekli) bir şef-memurun Bakanlık Özel Kalemine atanması için gerekli işlemin yapılıp onaya sunulması isteniyordu. Bu işlemler benim şubemi ilgilendirmediği halde, makama saygı gereği olarak emri ilgili şubeye bildirip hazırlanan dosyayı derecattan geçirerek sayın Müsteşar Muavini ve aynı zamanda Müsteşar Vekili olan Orhan Erbuğ'a götürdüm. Rahmetli Erbuğ konuyu dinledikten sonra ilgili şef-memur için ‘O şu zat, ma-

lum kişi değil mi? O'nun Özel Kalemde ne işi var?’ dediler. Sayın Bakanın tayinini istediği şahıs aşırı alkol müptelası olarak tanınan, bu nedenle sicil üstleri tarafından iyi tezkiye edilmemiş biriydi. Sayın Erbuğ bunu bildiği için ‘Dosya kalsın ben konuşurum’ deyince odama döndüm.

Biraz sonra tekrar telefonla, ilgilinin sicil dosyasıyla makama gelmem istendi. Dosyası son kez dikkatlice inceleyip makam odasına dahil oldum. Sayın Bakan masasında oturur durumda, sayın Erbuğ ayakta idi. Bakan bana hitaben: ‘Müsteşar Bey, bu memur için sicili itibarıyla güvenilir değildir. Özel Kalemde çalışması sakıncalı diyor. Sicili hakikaten öyle midir?’ deyince ben de: ‘Sicil dosyası Sayın Müsteşarı doğrular mahiyettedir’ dedim. Bunun üzerine Bakan biraz düşündükten sonra Erbuğ'a hitaben: ‘Kardeşim, ben bu memuru çok eskiden tanırım, bazı hatalı yanları olabilir. Bunlar da o kadar önemli şeyler değil. O'nu mutlaka atamak istiyorum’ deyince bu kez sayın Erbuğ, yüz hatları gerilmiş, sinirli bir vaziyette aynen şunları söyledi: ‘Sayın Bakanım, böyle bir tasarruf, görevin selameti bakımından yanlış bir tasarruf olur. Bendeniz bu görevde bulunduğum sürece bu şahsın teklifini yapmam ve O'nu Özel Kaleme sokmam mümkün değildir!’ Bu cevaptan sonra Bakan çok sinirlendi ve bizlere ‘çıkabilirsiniz’ dedi.

Bu olaydan kısa bir süre sonra -kendisinin bana anlattığına göre- bir talebi ve beklentisi olmadığı halde Kars Valiliğine atandı.

O, mert bir insandı. Kendi meslek geleceğini riske edeceğini bile bile doğru bildiğini üstlerine karşı söylemekten çekinmezdi. Şimdi O'nun aziz hatırası için, sahibini bilmediğim, fakat Erbuğ'u özlü biçimde anlattığına inandığım şu kıt'ayı, O'nun kabrine bir buket çiçek gibi koymak isterim:

‘Doğruda aç görmedim,

Eğride tok.

Eğri yay elde kalır,

Menzil alır doğru ok.’

Allah gani gani rahmet eylesin...”

Orhan Erbuğ'u son kez, anjiviyodan sonra, dernek yönetim Kurulu olarak Yüksek İhtisas Hastanesi'nde ziyaretimiz sırasında gördük. Her zamanki gibi canlı, neş'eli, ameliyatı bekler durumda idi. Yorulur düşüncesiyle yaptığımız uyarılara rağmen, bizlere anjiviyonun nasıl yapıldığını ayrıntılarıyla anlatmıştı. Dernek işlerinden bile söz etmiştik...

Zamansız kaybetmenin acısını derinden duyduğumuz Orhan Erbuğ'u; Cumhuriyet kuşağı yöneticisinin bu güçlü, onurlu ve başarılı temsilcisini rahmetle ve eksilmeyen bir özlemle anıyor ve arıyoruz.

KAYNAKÇA

Ali Çankaya; Orhan Erbuğ, *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, Ankara 1969.

Mehmet Aldan, Mehmet Varinli, *İz birakan Mülki İdare Amirleri*, Ankara 1990.

Mehmet Aldan, T.İ.D., *İdarecinin Sesi Dergisi*, cilt 5, s.5.

İçişleri Bakanlığı Arşivi, Sicil No: 5981.

Merkez Valisi Kamil Demircioğlu'nun 3.10.1991 tarihli mektubu.